

свої ідеали поведінки і, аби бути у «тренді», починає дотримуватись такого ж способу життя. Це можуть бути зловживання алкогольними напоями, куріння, наркотики, девіантні форми поведінки. В результаті така людина не прагне до самовдосконалення та самореалізації, її життя спустошене. Аби запобігти поганим наслідкам, потрібно вчасно допомогти таким людям знайти правильний шлях до самого себе.

У 2016 році Центром незалежних соціологічних досліджень «Омега» було проведено на замовлення Міністерства молоді та спорту України незалежне дослідження становища молоді країни. Зокрема, досліджувались питання ціннісних орієнтацій людей. За даними дослідження, на питання: «Чого найбільше ви хотіли б досягти у житті?», серед основних цінностей на перше місце сімейне щастя поставило 71,7% людей, 48,1% віддали кар'єрі (друге місце), на третьому – бажання бути вільними у своїх вчинках 38%, багатство посіло 5-те місце 25,0%, а прагнення до влади – 5,2% [8].

За іншими дослідженнями можна стверджувати, що сьогодні найважливішими цінностями для молоді є здоров'я (55,8%), матеріальне становище (53,8%), досягнення своєї мети (44,3%). Найменш важливими є, на жаль, сімейне щастя (0,3%) та підвищення кваліфікації (4,7%). Дуже шкода, що для сучасної молоді більшу вагу мають розваги та задоволення (28,2%), ніж здобуття освіти (15,9%).

Висновок. Ціннісні орієнтації тісно пов'язані з мисленням та починають закладатися ще в ранньому віці. Вони впливають на світогляд людини, її потреби, інтереси, мотивацію та внутрішню активність. Цінності людини значною мірою визначаються соціально-економічною та духовно-культурною ситуацією в державі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Молодь і ринок. Наук.-пед. журн. / Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. І. Франка. – Дрогобич (Львів. обл.): [б. в.], 2007 №10 (33). 160 с. - Виходить щомісяця. - ISSN 2308-4634
2. Николаєва О. М. Мудрі думки про здоров'я / Л. Д. Іваненко, О. М. Николаєва. – Київ, 2007. – с. 19
3. Педагогіка: підручник / І.В. Зайченко. – 3-тє видання, перероблене та доповнене – К.: Видавництво Ліра-К, 2016. – 608 с.
4. Ручка А.О. Ціннісний підхід в системі соціологічного знання. - К.: Наукова думка, 1987. - С.132
5. Соціологія молоді. Курс лекцій. – Київ: Фітосоціоцентр, 2001. – 376 с. Соціологія. Психологія. Соціальні комунікації : збірка наукових праць студентів – членів проблемних груп Інституту соціології, психології та соціальних комунікацій / гол. ред. В. Б. Свтух. – Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013. – Вип. №6. – 180 с.
6. Цінності і типи ціннісної ідентифікації в сучасному соціумі / М.Наумова, А.Ручка// Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Т. 1, вип. 1 (15) / [гол. ред. д. соціол. н. М.О. Шульга]. — К.: ІС НАНУ, 2013. – С. 285–297
7. ЦІННОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ Результати репрезентативного соціологічного дослідження становища молоді 2016 р.

Зданяк Н.

Науковий керівник – доц. Поперечна Г. А.

ФІЛОСОФСЬКІ ОСНОВИ БІОЕТИКИ

В історії філософії склалися так звані вічні проблеми: життя та смерті, сутності людини, її місця у світі, її взаємовідносин з іншими людьми. В міру розвитку людини та суспільства ці проблеми отримували різне звучання. Під впливом нових знань і нових духовно – культурних та соціальних умов “вічні” філософські проблеми й вирішувалися по новому.

Кардинальні зрушення в медикоклінічній практиці, які вплинули на успіхи генетики, генної інженерії і трансплантації органів, загострили моральні проблеми, пов'язані зі ставленням до життя людини, тварини, природи, живого взагалі. Сучасна медицина може “давати” життя (штучне запліднення), визначати і змінювати його якісні параметри (генна інженерія, транссексуальна хірургія), “відтягувати” час смерті (реанімація, трансплантація), чи, навпаки, “встановлювати” її момент (евтаназія). Виявилося, що медицина може не тільки лікувати, а й управляти життям людини. Крім того, поява генної інженерії створила надзвичайно тривожну ситуацію, оскільки використання її досліджень щодо різноманітних форм життя привідкрило “скриню Пандори” можливість створення “біологічної бомби”, менш дорогої, ніж ядерна, але й з меншими можливостями для контролю. Все це породило страх, зумовлений вірогідністю того, що в майбутньому людина може змінити біосферу і екосистему. Виникло багато запитань: наскільки є моральним наше втручання, наскільки допустимі його межі, чи дозволено використовувати нові біотехнології повною мірою без збитків моральності, і що служить мірилом моральності?

У зв'язку з цим з'явилась необхідність у створенні нової етики, яка б допомогла уникнути можливості катастрофи для всього людства, - етики всієї біосфери, яка змогла б сформулювати свої вимоги в межах самої біологічної еволюції. Тому не дивно, що в середині ХХ ст формується нова система знань про межі допустимих маніпулювань життям і смертю, новий регламентуючий стрижень, без наявності якого людство може скинути себе в хаос самознищення, біоетика - етика життя.

Актуалізація проблем, які сьогодні об'єднуються терміном “біоетика”, є своєрідним індикатором корінного перелому в історії людства, перелому, коли вивчення феномену життя набуває нової розмірності та внутрішньої перспективи. Така актуалізація приводить до того, що цей термін стає модним, і, отже, потребує

постійної корекції, а сама біоетика – уточнення меж і можливостей своєї компетенції.

Специфіка біоетики полягає в тому, що вона одночас є новою науковою дисципліною, складним комплексом проблем, викликаних до життя, взаємодією наук, професійною медичною етикою, формою моральної філософії. Ось чому необхідна обґрунтована філософська рефлексія біоетики. Актуальність цієї роботи витікає і з безпосереднього зв'язку біоетики і філософії. Біоетика не може обійтися без ключових філософських понять, категорій, законів для окреслення своїх принципів і проблем. Крім того, сама поява біоетики є фактично продовженням філософсько-етичних традицій.

Розвиток біоетики в Україні вимагає осмислення не тільки чужих, а й філософсько-етичних традицій, аналізу їхніх ідейних джерел і тих горизонтів, які вони відкривають у новому відношенні людина – життя взагалі. Без перебільшення розвиток біоетики в нашій країні допоможе суспільству адаптуватися до нової системи страхової медицини, дозволить виробити ціннісні орієнтації особистості, які б відповідали правам людини, фундаментальним цінностям людства.

Також філософського аналізу вимагає й внутрішня суперечність терміну “біоетика”. З одного боку, обстоюючи захист тварин, ми вимагаємо скорочення усіх видів робіт з лабораторними тваринами, а з другого, ніхто не протестує проти скотобоєнь, рибалства чи мисливства. Утримання пацюків і кроликів перевіряють комітети з біоетики, водночас ніхто не звертає увагу на умови життя людей на звалищах, бомжів і т.п. Ми виступаємо на захист якогось “історичного дерева”, під яким колись сидів якийсь політик чи митець, і не помічаємо масові вирубки тайги, джунглів, ховаючись за зручним терміном – “виробнича необхідність”. Специфічна ситуація склалася з тим, що ми вкладаємо в такі відомі поняття як “гуманізм”, “права людини”. Те, що є “гуманним” і проголошується “правом людини” у економічно розвинутих країнах, може взагалі не стосуватися менш розвинутих країн.

Зазначені суперечності обумовили поки що незавершений цикл філософських досліджень змісту, предметом яких є біоетика. На теорію і практику сучасної медицини і біології екстраполюється понятійно-категоріальний апарат сучасної філософії науки. Проте специфіка біоетики, яка водночас є науковою дисципліною, моральною філософією, прикладною етикою унеможливує прями аналогії. Тут потрібний органічний синтез шляхом сходження до конкретного.. Питання життя і смерті, сутності людини, її взаємовідносин з іншими людьми, рослинами, з тваринами, з природою тисячоліттями хвилювало людство. З кожним розвитком суспільства ці “вічні” проблеми набували конкретнішого звучання, і кожна епоха давала їм своє філософське обґрунтування. В середині ХХ ст. фантастичні успіхи новітніх біотехнологій загострили моральні проблеми пов'язані зі ставленням до життя людини, тварин, природи, до живого взагалі. Безмежні технологічні можливості людини, яка використовує методи генної інженерії, клонування вимагають нової визначеності суспільства в плані ставлення до людини як природної і соціокультурної цінності і в плані ставлення до життя як такого. Ознакою світоглядно-теоретичних спроб осмислити окреслену ситуацію стало глибоке вживання останніми роками такого поняття як біоетика.

Наприкінці 60-тих років минулого століття на Заході з'являється велика кількість літератури присвяченій аналізу біоетики і її основних проблем. Насамперед необхідно відмітити працю В.Р. Поттера “Біоетика – міст у майбутнє”. Поттер, посилаючись на думку Ч. Сноу, що недооцінка вченими соціальних наслідків наукових відкриттів приведе до загибелі людської цивілізації, пропонує побудувати “міст до майбутнього” – біоетику, яка б поєднувала в собі досягнення як гуманітарних, так і природничих наук. Поттер не дає чіткого визначення біоетики. Для нього біоетика – це і “поєднання біологічного знання і пізнання системи людських цінностей”, і “наука вживання”, і “науковий гуманізм”, і “етичне керівництво”. З одного боку, він прагне сформулювати біоетику у відповідності з ідеалом науковості, характерним для природознавства, а з іншого, підкреслює її міждисциплінарну природу і чітко виражену світоглядно-ціннісну спрямованість, що надає їй філософського статусу. Крім того, біоетика, в поттерівському розумінні, в центр своєї уваги повинна поставити не людину, а біосферу як ціле. Тобто біоетику, насамперед, повинні цікавити всі аспекти науково-технічного втручання людини в життя як таке. Таке тлумачення біоетики веде до більш широкого її розуміння як “глобальної біоетики”.

Неоднозначний зміст вкладає в термін “біоетика” і фундаментальне англо-американське видання “Енциклопедія біоетики” за 1978 р. Біоетика інтерпритується, з одного боку, як “міждисциплінарна теорія”, “світоглядна концепція”, викликана до життя конфліктом між бірхливо розвиваючими “технологіями” і “основними людськими цінностями”, а з іншого, як “напрямок досліджень”, “галузь проблем”, які стосуються моральних аспектів сучасної медичної практики і прикладних біологічних досліджень.

Таким чином, проаналізувавши лише деякі, на наш погляд, важливі і основні філософські передумови та засади формування сучасної біоетики, що істотно вплинули на її формування і розвиток. Водночас аналіз світоглядно-філософських передумов розвитку біоетики повинен проводитися у широкому соціокультурному контексті. Виникнення біоетики знаменує не тільки новий етичний вимір людської діяльності і думки, а й у своєрідній формі відтворює особливості сучасного стану світової культури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Стренча Еліо, Тромбоне Віктор. Біоетика. Учебник. — Біблейско-богословекий інститут Св.апостола

- Андрея. — 2002. — 413 с.
2. Введение в биоэтику. — М.: Прогресс-Традиция, 1998. — 384 с.
 3. В. Л. Кулініченко. Філософсько-світоглядні засади біоетики // Практична філософія. — 2001. — №3. — С. 37 - 43.
 4. Практична філософія природи К.М.Маєр- Абіха // Маєр-Абіх К.М. Повстання на захист природи. Від довілля до спільносвіту. — Київ, 2004. — с.174.
 5. Поттер В.Р. Биоэтика — мост в будущее. — К.: Вадим Карпенко, 2002. — 215 С.

Гринчишин Ю., Бондар М.

Науковий керівник – доц. Жирська Г.Я.

РЕАЛІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ БІОЛОГІЇ В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ

Життя в сучасному високотехнологічному світі, де швидко з'являються десятки нових професій і відмирають застарілі, де вимагається насамперед творчість, вміння вчитися впродовж усього життя, висуває перед школою нові завдання нечуваної складності. Пріоритет надається навчанню самостійно добувати потрібну інформацію, вичленити проблеми, шукати шляхи їх раціонального розв'язання, вміти критично мислити, застосовувати набуті знання для вирішення нових завдань.

На нашу думку, педагогічною парадигмою, яка дає змогу вирішити ці завдання, є діяльнісний підхід, який зв'язує проблемні та проектні, дослідницько-експериментальні й пошукові методики в цілісну педагогічну систему. Її мета – розвиток особистості учня на основі засвоєння ним не лише сукупності знань, умінь і навичок, а насамперед узагальнених способів навчальних дій шляхом цілеспрямованої, науково обгрунтованої організації власної навчально-пізнавальної діяльності учня.

Діяльнісний підхід – це така організація навчально-виховного процесу, за якої головна увага приділяється активній, різнобічній, продуктивній, максимально самостійній навчально-пізнавальній діяльності учнів [1]. В умовах інформаційного суспільства саме діяльнісний підхід до навчання розвиває в учнів вміння працювати, самостійно здобувати знання і відстоювати свою думку. Основні принципи діяльнісного підходу наступні:

- навчання і виховання організується як єдина цілісна система;
- в основу освітньої роботи покладається педагогічно вивірена, спеціально організована власна діяльність кожного учня, яка організується в зоні його найближчого розвитку;
- процес здобуття знань забезпечується як результат власних пошуків дитини, навчальною діяльністю якої керує вчитель;
- педагог приходять у клас не з готовими відповідями, а з питаннями, які треба розв'язати у спільній діяльності;
- зовнішня мотивація учнів до навчання замінюється процесом запуску внутрішньої мотивації дитини, стимулюванням бажання вчитися, ставити цілі шукати шляхи та методи самонавчання, вмінням себе контролювати, корегувати, оцінювати. Ефективна навчальна праця учня починається тоді, коли він сам захоче пізнавати, виявити власну активність;
- учень виступає як суб'єкт освіти;
- головним завданням учителя є організація самостійної творчої діяльності учнів, врахування психологічних вимог цього процесу;
- ставлячи за мету розвиток особистості дитини, педагоги орієнтуються не лише на засвоєння, а й на формування узагальнених навчальних дій, розвиток вміння вчитися як головну фундаментальну компетентність, яка дає змогу розвинути всі інші [4].

Реалізувати діяльнісний підхід можна через засвоєння учнями і постійне удосконалення змісту і суті універсальних, надпредметних, узагальнених способів дій, знання їх структури і функцій. Це весь комплекс дій, які використовуються у вивченні різних предметів і складають таку фундаментальну компетенцію, як вміння самостійно вчитися і самовдосконалюватися. До цих дій належать логічні операції аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення і систематизації, класифікації, індукції й дедукції, виділення головного тощо. Уміння використовувати ці логічні операції – серцевина універсальних навчальних дій [2].

На основі діяльнісного підходу процес навчання відходить від класичного викладання вчителем системи знань, йому на зміну приходять процес в якому змінюються ролі вчителя і учнів, вони стають повноправними учасниками навчального процесу. Змінюється стиль викладання, навчання стає суб'єкт-суб'єктивним. Засобом реалізації діяльнісного підходу на уроках біології можна вважати продуктивне навчання. Продуктивне навчання передбачає створення учнями власного інформаційного продукту: презентації, доповіді, буклету, стіннівки тощо. В процесі продуктивного навчання пріоритет надається самостійній діяльності пошукового, дослідницького, творчого характеру.

Учитель на уроці має використовувати такі методи та прийоми, які б забезпечували умови для продуктивного навчання. А саме: питання повинні ставитись не на відтворення учнями раніше засвоєних знань, а мають бути розраховані на мислення учнів, на їх аналітико-синтетичну діяльність, на одержання висновку; завдання на порівняння та систематизацію вивченого матеріалу, що сприяють розвитку логічного мислення